

Rikke Finland

Gadehjørnet: fra tidsfordriv til festival

Redaktionel forbemærkning

Rikke Finlands ”Gadehjørnet: fra tidsfordriv til festival” er et kulturhistorisk essay om de ofte oversete rum, steder og pladser i byens rum, som har gennemgået markante udviklinger gennem de seneste år, præget af udviklingen af kulturlivet i det hele taget*. I den udvikling er det offentlige rum blevet et af de væsentlige brændpunkter for kulturelle aktiviteter og socialpolitiske brydninger gennem det seneste årti. Det er ikke noget nyt, men det sker på en ny måde:

* De fotos, der anvendes i artiklen, er hvis ikke andet er nævnt Rikke Finlands egne, og ellers hentet fra Creative Commons. Creative Commons er egentlig en klassisk interesseorganisation, men de praktiserer en moderne – open access, non-profit – måde at organisere og nytænke området mellem fuld ophavsret og public domain, det vil sige mellem fuld ophavsret og total afskrivelse af rettigheder på noget niveau – så det både tjener afsendere og brugere. Gennem et langt mere differentieret ophavsrets- og brugerbegreb forholder man sig – gennem licensordninger – offensivt til spillet mellem den teknologiske udvikling, brugernes praksis og fx kunstværkers kommercielle eller nonkommercielle betydning og offentlige brug.

Det organiserede og officielle kulturliv indtager og retter i stigende grad opmærksomheden mod det offentlige rum – det gælder kulturinstitutionerne som biblioteker, museer etc. og det gælder indenfor kulturpolitikken og kulturstøtten. Det forklarer muligvis, at det knapt så organiserede og ikke-institutionaliserede kulturliv, der i årtier har søgt udfoldelse i det offentlige rum, i de senere år er blevet mødt med stigende velvilje fra offentlige myndigheder, private fonde etc.

Det nedefra voksende, uorganiserede, netværksbaserede og begivenhedsorienterede kulturliv på den ene side og de professionelle og fysisk bundne kulturinstitutioner (og de tilhørende støttekroner) på den anden side har gennem generationer stået i modsætningsforhold til hinanden. Gennem de senere år har de to former for kulturliv og kulturpraksis fundet hinanden i en række vidt forskellige aktiviteter, arrangementer og – mere eller mindre fysisk bundne – begivenheder, hvor de komplementerer og understøtter hinanden. Det er en meget befriende udvikling, der har sat sit præg på de klassiske kulturinstitutioners selvforståelse på den ene side og på deltagernes – publikums, brugernes – måde at være del af den by og det kulturliv, de bor og lever midt i. Det være sig mere fysisk bundne aktiviteter som Kulturnatten, Bogforum, kunst- og musikfestivaler og lign. eller mere netværksskabte aktiviteter som fx *flash mobs* og den ved denne artikels publicering aktuelle *distortion*-fest primo juni 2012 – og flere andre eksempler er nævnt i Rikke Finlands essay. *Distortion* er et fænomen, der sætter nogle forhold på spidsen

Distortion er en københavnsk gadefest eller mobil gadefestival, der foregår rundt om i det offentlige rum, hvor grupper af forskellige slags mødes og fester i frie, uforpligtende og principielt intime og uformelle rammer. Da *Distortion* startede i 1998 løb den over én dag og for få mennesker. I 2010 varede den fem dage og var nået op på omkring 90.000 deltagere, og på det niveau har begivenheden stabiliseret sig de senere to år. *Distortion* lever på den måde i stigende grad op til ordets egentlige betydning: en forvrængende og knasende lyd. Arrangementet er på vej til at blive en folkefest, hvis popularitet turistorganisationen Wonderful Copenhagen ønsker at udvide, men som de kommunale myndigheder har været nok positive, men også forbeholdne overfor, blandt andet fordi de lokale beboere kritiserer *Distortion* for at domesticere gaderne i et omfang, der holder dem væk fra at bruge dem. Sådanne modsætningsfyldte interessekonflikter går igen overalt, hvor der er opbygget kulturelle aktiviteter omkring musik og fest i lokale sammenhænge, der til daglig bruges til andre ting – som festivalerne i Roskilde, Skanderborg osv.

Distortion er en frontløber for den udvikling, der er sket i brugen af det offentlige rum de senere år: Frie organiseringer af kulturliv går hånd i hånd med offentlige myndigheder og kulturinstitutioner i etableringen af aktiviteter, der som sådanne er politi-

ske manifestationer, ikke af bestemte politiske holdninger, men af en bestemt fællesskabs- og brugerorienteret holdning til vores fælles offentlige rum og meningen med at bruge dem.

At initiativer som *Distortion* så samtidigt skaber radikale problemer i den organisatoriske forvaltning af betroede offentlige og private midler, ja det er ubetvivleligt og indiskutabelt. – Det samme er mediernes og kulturjournalistikkens stigende fokusering på *skandalen* i sådanne problemer. Det så man aktuelt i starten af juni 2012 i forbindelse med afviklingen af *Distortion 2012*. Det er *ikke* den vinkel, der er anliggendet i Rikke Finlands artikel i det følgende. Hun søger der imod bagom og bagud i historien for at skildre og fortolke aktuelle tendenser i kulturlivets omgang med storbykvarteret, gadehjørnet, pladsen, boulevarden, ikke-stedet, *junk spaces*, glemmestedet – og hvad der ellers bruges af betegnelser for de offentlige rum, som danner grundlag for et stigende organiseret såvel som uorganiseret kulturliv.

Distortion har alt andet lige vist os, at *public empowerment* – offentlig magt, kraft eller styrke – med fordel kan trække på de ressourcer, der allerede er tilstede i en bys beboere og daglige brug af byen; at det nytter og gavner, at det offentlige skaber nogle rammer og forhold for visse grupper, som disse reelt kan tage til sig og fungere i og selv vokse videre ved hjælp af; og at det er formålstjeneligt, at det offentlige rykker ud af sine egne tilvante institutionaliseringsformer og -forståelser, så kan det igangsætte selvforvaltning og selvorganisering i forskellige miljøer, som også er en gevinst for det øvrige samfund – uanset hvad det ellers synes om de pågældende miljøer.

Dette er blot et af de hovedperspektiver, som Rikke Finlands essay lægger frem og åbner for diskussion af.

Gadehjørnet, garant for oplevelser

Da Kulturministeriet blev oprettet i 1961 med socialdemokraten Julius Bomholt som den første kulturminister, var det blandt andet med intentionen om, at befolkningen nu skulle dannes. Den materielle velfærd var lykkedes at opnå for en stor dels vedkommende, og nu handlede det ikke kun om det, der blev proppet ned i indkøbsvognen eller ind i parcelhuset, men derimod om det, der skule proppes i hovedet: viden og dannelse. Og det var ikke viden om hverken tegneserier, rock and roll eller det amerikanske tv-program – det danske viste tilpas mange kammerspil, til at *det* ikke kunne udgøre en reel fare endnu. Danskernes kulturelle kapital skulle forøges, og det platte og underlødige skulle nedkæm-

pes. Kort sagt, Kulturministeriet skulle gøre op med den lidet fornuftige syssel “at hænge på gadehjørnerne og forsumpe i pop”.¹

Og nu 50 år efter Kulturministeriets oprettelse og intentionen om at udskifte Elvis med symfoniorkestre og i særdeleshed gadehjørnet med museet, skal vi så ud på gadehjørnet igen. For flere institutioner er de sidste par år begyndt at kigge uden for murene – de helt konkrete mure. Blandt andet er museer og udstillingssteder rykket uden for institutionernes rammer og tager byrummet i brug til performances og udstillinger. Og kulturnætter, koncerter og festivaler indtager det før så forkætrede gadehjørne. I dag må vi hellere end gerne blive hængende på gadehjørnet – og helst hele natten med. Vi skal nu ikke bare tage stilling til de faste institutioners tilbud om oplevelser, vi skal også forholde os til de rammer, som byens rum udstikker, det vil sige gader, torve, parkeringspladser, og de tilbud og oplevelser, som udspiller sig der.

Gadehjørnet er ikke længere bare et hænge-ud-sted i evig venten på, at noget – bare et eller andet – skal ske. Gadehjørnet er blevet garanteret for oplevelser. Det er her, festen foregår.

Vesterbro, en evig Dyrehave

Hen over sommeren 2011 er en stor del af festen foregået på Vesterbro, hvor den ene festival har afløst den anden, og hvor gadefester med hoppeborge, indianertelte og koncerter med Vesterbro-legender har lokket folk ud endnu en weekend. Og forlystelsessyge er ikke et fremmed ord at bruge, når talen falder på Vesterbro. I 1700-tallets vinterperioder valfartede gøglerne og artisterne fra Dyrehavsbakken ind mod det, der dengang var Vesterbro og områdets forlystelser, teatre og skydebaner. Et berømt citat fra 1803, trykt i bladet *Politivennen*, som også Pernille Stensgaard gengiver i sin bog *København: folk og kvarterer*, lød: “Nu er Vesterbro en evig Dyrehave, hvor der ærligt arbejdes på at gøre Mennesker til blot sanselige Dyr. Der er vist ingen Tjenestepige i København, som ikke har set et Fyrværkeri, flere gange set Linedansere og gynget.”²

I dag er det caféen Dyrehaven på Sønder Boulevard, der nu har æren af at repræsentere reminiscenserne på Vesterbro fra den gamle Dyrehavsbakke – om ikke af andet så i hvert fald af navn. I 1920’erne og 1930’ernes feststemte København – et København, der efterhånden havde vokset sig ud over voldene

¹ Jannerup (red.) m.fl., *Kulturministeriet 1961-2011*, side 17.

² Pernille Stensgaard, *København: folk og kvarterer*, s. 195.

– havde Vesterbro også sin del af teatre og varieteer. Folk søgte mod Vesterbrogade, når indre by ikke længere kunne friste: Det pompøse, dekadente Valencia på Vesterbrogade og Dagmar-Teatret, hvor Josephine Baker luftede bananskørtet. Festen foregik på Vesterbro med Trommesalen og Vesterports lysreklamer som indikator for det sitrende liv, der udspillede sig på Vesterbrogade. Byen har både været et mulighedernes sted og et fortabelsens sted. Som forfatteren og anmelderen Tom Kristensen sagde, da han flyttede til Thurø og udtalte til Svendborg Avis: “jeg staar her ved et af mit Livs Maal. Det at være uden for København”.³

Fra brune bodegaer til kaffebarer

Det lå ikke i kortene, at netop Vesterbro senere ville blive et område for middelklassen, for dem med de højere uddannelser og med et børnetal, der stiger og stiger. I dag søger flere og flere mod byen, og mange børnefamilier bliver boende på Vesterbro. I skarp kontrast til hvordan situationen var på Vesterbro før byfornyelsen. Der er sket et markant socialt løft, hvis man ser på beboernes beskæftigelsesforhold, indkomst og uddannelse. Og det er nogle af de samme udviklingstræk, man kan se i andre af Københavns kvarterer, men knap så markant som på indre Vesterbro.

Før byfornyelsen i 1990'erne var gadehjørnerne i stedet beboet af brune bodegaer og ikke kaffebarer. Efter et fejlslagent motorvejsprojekt, City Plan Vest, som endeligt ville resultere i nedrivning af en hel del af ejendommene på Vesterbro, var lysten og engagementet til at vedligeholde og passe på området selvsagt ikke særlig stor. Virksomheder og forretningsdrivende så ingen fremtid

³ Svendborg Avis, 29. august 1946, citeret i John Chr. Jørgensen, “København som kamplads for den litterære kritik” i Lundgreen-Nielsen, *København læst og påskrevet*, s. 136.

i at blive et sted, der snart ville være domineret af en ringvej og en Vestmotorvej. Området fik derfor lov til delvist at forfalde. Da motorvejsplanerne blev droppet, var Vesterbro et sted med meget lidt velholdte ejendomme, ikke ligefrem overflod af hverken fremdrift eller innovative kræfter, bortset fra en begyndende pornoindustri, der til gengæld fandt god brug af stueetagerne og kældrenes tomme lokaler.

Vesterbro var altså et kvarter præget af forfald, sortsvedne bygninger og petroleumsovne. Da Morten Bang, indehaver af caféen *Bang og Jensen*, der ligger på Istedgade, ville starte en café op det sted i slutningen af 1990'erne, troede ingen på ham. "Ikke en cafe, sagde de, det var fuldstændig sindssygt at insistere på at lægge en cafe i Istedgade, det ville aldrig kunne løbe rundt, og man skulle have håndvåben liggende i baren, der er ikke andet end tumper og tabere i den gade, sagde folk".⁴ Hvor bodegaernes stamkunder var de gamle vesterbroere, blev *Bang og Jensens* stamkunder de nye lokale. Men det krævede en vis tilvænning at få en café op at køre i en gade, der blev betragtet som en "tabergade". Også for de gamle vesterbroere, som dengang havde svært ved at se det tiltrækkende i kombinationen kaffe, økologi og et fortov: "Nogle af dem forstår stadig ikke, hvordan der kan sidde folk udenfor om formiddagen og drikke økologisk kaffe"⁵, lød det dengang i 1999. Og måske lyder det stadig sådan i dag, for de blev siddende der op gennem 00'erne, hvor flere og flere fortove lagde fliser til kaffedrikkende cafégæster.

En overskrift til en artikel om kvarterets udvikling, trykt i *Weekendavisen* i 2007 sagde det hele: "2900 Vesterbro".⁶ Vesterbros 1500-1700-postnumrene blev i artiklen udskiftet med Hellerups postnummer og talte altså sit tydelige sprog om en markant beboer- og miljøændring på Vesterbro.

Én på opleveren

Og med nye beboere kommer også nye krav om oplevelser ... og bedre kaffe. Det eksempel, som ofte er blevet brugt til at karakterisere det, vi betegner som oplevelsessamfundet, er netop den berømte kaffe. For kaffe er ikke bare kaffe i dag. Der er konkurrencer for baristaer, kaffebarer på gadehjørnerne og lyserøde papkrus overalt. Der er en hel kultur tilknyttet kaffen. Espressoen i dag gør

⁴ Grove Møller (red.), *Vesterbro*.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Weekendavisen*, nr. 9, 2.-8. marts, 2007, s. 1.

dig én oplevelse rigere – og to tyvere fattigere. Sådan er det i oplevelsessamfundet. Én på opleveren koster. Også selvom kaffen kun har kostet omkring to kroner at producere.

Siden 1990'erne har betegnelser som: informationssamfundet, videnssamfundet, det selskabelige samfund og netværkssamfundet floreret. Og derudover altså også begrebet oplevelsessamfundet, et samfund, hvor man kulturpolitisk og økonomisk navigerer ud fra en overordnet tendens og økonomisk strategi om, at oplevelser sælger, altså en oplevelsesøkonomi.

Og oplevelser er netop buzz-ordet og har været det det sidste årti. Mange virksomheder og kulturelle institutioner har i denne periode været influeret af oplevelsesøkonomien. Og også i den officielle kulturpolitik kan der i diverse rapporter og udgivelser læses om, hvordan oplevelsesøkonomien anvendes som et strategisk værktøj for vækst. Kommuner, virksomheder og kulturinstitutioner er påvirkede af at skulle være oplevelsesorienterede for at imødekomme et publikum, der søger oplevelser, hvad enten det er den hurtige og flygtige fornøjelse, eller om det er den refleksive og erfaringsdannende oplevelse. Kulturinstitutioner kombinerer oplysning med oplevelser og arrangerer begivenheder og events i forbindelse med udstillinger, foredrag osv., virksomheder bruger oplevelser i forbindelse med markedsføring og salg af produkter. Og også kommuner har brugt den oplevelsesbaserede kultur for at brande byen og positionere sig i forhold til nabokommunen. Det er shopping med en oplevelse, det er oplevelsesbaseret kultur, og det er kultur brugt som vækstfremmer.

At gå, stå og sidde i København

I Københavns Kommunes *Kulturstrategi 2009-2011* og udgivelsen *Metropol for mennesker* slås strategien også an: "Vi vil et København med plads til nye udtryk, oplevelser og udfoldelsesmuligheder",⁷ og "Vi vil skabe byrum, der inviterer til byliv. Vi ved, at bylivet opstår, hvis man føler sig tryk, hvis der er rent, noget at sidde på og noget at se på".⁸

Vi skal altså have plads, vi skal have oplevelser, og vi skal slå os ned. For eksempel i nogle af de lommeparker, som kommunen ønsker at etablere. En lommepark er et lille åndehul, en mini-have, der ligger i et mellemrum i byen, på et hjørne af en plads, i et indhak i en gade eller andre små steder, hvor rummet ikke har anden funktion end blot, at det er der. Og netop Vesterbro er et af de steder, hvor kommunen og Vesterbro Lokaludvalg ønsker at etablere lommeparker. Vesterbro er et af de steder i København, der har færrest grønne kvadratmeter pr. indbygger. Derfor må mellemrummene og hjørnerne udnyttes, så vi får det udendørs liv, som kommunen drømmer om.

"At gå er byliv"⁹ står der også i udgivelsen *Metropol for mennesker*, og også her skal sanserne i brug hele tiden. For at færdes i byen skal være som en opdagelsesrejse, hvor vi stopper op og møder nye mennesker og så endda på en bæredygtig måde: på gå-ben. Vi skal kort sagt gå, stå og sidde, og vi skal helst opleve noget imens.

Nu er det i høj grad blevet byens udendørsrum frem for de store, tunge institutioner, der skal give os oplevelser. En af de måder, hvorpå vi kan gå, stå, sidde og opleve noget samtidig er ved de mange festivaler og events, som Københavns Kommune gerne vil satse på og have flere af. For København skal være en oplevelsesmetropol.

Op gennem 00'erne blev det nemmere at få tilladelse til at afholde udendørs arrangementer. Det var netop en del af en strategi, der skulle sætte gang i de udendørs, mere storstilede projekter og de events, der involverede byrummet. Planen er nu, at det blandt andet skal være store spektakulære begivenheder, der både har underholdningsværdi og eksponeringsmuligheder: "de giver københavnere og byens besøgende indtryk af at bo og færdes i en oplevelsesmetropol, der prioriterer unikke oplevelser".¹⁰ Festivalerne skal udnytte byens rum som scene for en enkelt dag eller for en meget afgrænset periode

⁷ *Kulturstrategi 2009-2011*, s. 5.

⁸ *Metropol for mennesker*, s. 3.

⁹ *Metropol for mennesker*, s. 7.

¹⁰ *Kulturstrategi 2009-2011*, s. 15.

og dermed være noget unikt, som et publikum ikke kan opsøge til daglig. Alt sammen med det formål at skulle bygge videre på en særlig byrumsstemning. De udendørs arrangementer, festivalerne og oplevelserne på gaden er altså en helt markant del af Københavns Kommunes kulturstrategi.

By- og kulturplanlægning – just add culture and stir

Måden at strukturere byer og byrum på i oplevelsessamfundet kan sammenfattes under én betegnelse, 'cultural planning'. I dag forventer vi, at byens rum skal skabe oplevelser og kreative rum for borgerne, turisterne og også for erhvervslivet. Og bevægelserne gennem byen skal være fyldt op af oplevelser. Hvor kulturpolitisk planlægning tager udgangspunkt i den allerede eksisterende kunst og forstår kulturbegrebet som de kunstprodukter, der bliver skabt inden for denne kultursektor, så er begrebet 'cultural planning' baseret på en antropologisk tilgang. Her vil man planlægge med kultur ud fra folks levevis og vaner. Kultur er altså noget, man allerede har, ikke noget, som skal skabes. Så i oplevelsessamfundet forstås begrebet kultur inden for et langt bredere spektrum end tidligere, og udtrykket 'just add culture and stir' kan resultere i at være strategien for både salg af produkter samt for byudviklingsstrategier.

Kulturen indgår derfor på mange forskellige niveauer og kædes også sammen med andre dele, der ikke tidligere ville have fået benævnelsen 'kultur': "Økonomien er i stigende grad kulturelt influeret og kulturen mere og mere økonomisk influeret"¹¹. Det handler altså om planlægning med og ikke af kultur.

Antropologen, sociologen og kulturforskeren Deborah Stevenson ser imidlertid en hel del farer ved cultural planning, når begrebet kultur forstås som 'a whole way of life'.¹² Kulturområdet kan ikke rumme alt og skal ikke rumme alt. Kultur må dog være noget i stedet for at skulle være det hele. Når de økonomiske, politiske, sociale og kulturelle aspekter sidestilles, skubbes det æstetiske kunst- og kulturområde længere væk, og den økonomiske og sociale udvikling opprioriteres under dække af at være kulturplanlægning. Disse faktorer har man altså ifølge Stevenson fejlagtigt forsøgt at sidestille under én fælles paraply, nemlig cultural planning.

¹¹ Skot-Hansen, *Byen som scene – kultur og byplanlægning i oplevelsessamfundet*, s. 15. (citeret efter Scott Lash og John Urry, *Economies of Signs and Space*, London, Sage, 1994).

¹² Stevenson, 2004, s. 129 (Nævnt i Skot-Hansen, 2007, *Byen som scene – kultur og byplanlægning i oplevelsessamfundet*, s. 77-78.)

Hvis fokus alene er på det antropologiske kulturbegreb ligger der altså en indbygget fare for, at de reelle kunsttiltag ikke diskuteres eller prioriteres særlig højt. Faren bliver, at kultur blot ses som et middel til at opnå vækst og social inklusion og ikke anses for at have værdi i sig selv. Omvendt kan man også risikere, hvis man glemmer det antropologiske kulturbegreb, at udelukke en masse mennesker, som aldrig nås, fordi der ikke tages højde for deres livssituation. Her vil både marginaliserede grupper og grupper med specifikke og mere snævre kunst- og kulturpræferencer risikere at blive overset til fordel for en stor, bred mellemgruppe, der er vant til at bruge byens kulturtilbud, og som vil være den gruppe, der er nemmest at nå.

Men det ene udelukker ikke nødvendigvis det andet. At der bliver truffet kulturplanlægningsvalg, der også har til formål at fremme en bys eller et lokalområdes image og dermed tiltrække flere borgere til byen, kan ikke undgås. Men et fokus på at skabe gode omgivelser, indbydende byrum er dog ikke synonymt med kvalitet af det, der så proppes i disse rum. Det er blot et udtryk for, at rammerne er udstukket. Det er en fysisk determinisme, der via optimale rammer blot har større chance for at skabe produkter og udvikling. Det betyder altså ikke, at man ikke også samtidig kan og skal diskutere indhold og kvalitet. Kulturen skal vedblive med at være målet og ikke alene fungere som middel til økonomisk vinding. Det er således en langt mere bred forståelse af kulturbegrebet, hvor planlægningen bevæger sig i retning af, at hele byen medtænkes.

På et seminar i cultural planning i 2004 fortalte kulturplanlægger Paul Collard om en undersøgelse foretaget omkring folks kulturforbrug i New Haven i USA. New Haven havde tidligere scoret meget lavt i en imageundersøgelse. Få år efter var kulturlivet væsentligt forbedret, og New Haven røg et par trin op ad barometeret. Til gengæld var parkeringsmulighederne markant forringede, nu der kom flere besøgende til byen. Derudover var folk bange for at blive skudt, når de ikke kunne parkere i nærheden af kulturtilbuddene. Paul Collard spurgte, hvor de så tog hen i stedet for. "New York" var svaret. På trods af endnu dårligere parkeringsforhold og meget større sandsynlighed for at blive skudt i The Big Apple, var kulturudvalget så stort, at det langt opvejede risikoen for at ende i en container. Hellere en container i New York end havnen i New Haven. "People will risk their lives for culture", var hans optimistiske konklusion.

Distortion – committed to make you lose control

De kulturevents og festivaler, som Københavns Kommune stræber efter, kan også blive så store, så målet er svært at få øje på, og det initiativ, projektet opstod på baggrund af, ender med at forsvinde et sted i kaosset. Siden 1998 har den store gadefest og natklubfest Distortion fundet sted i København. Distortion er oprindeligt tænkt som et kunstprojekt, der forsøger at bryde fysiske og mentale barrierer for, hvad en fest egentlig er og kan være. Og det er tænkt som en fejring af det københavnske natteliv og af de københavnske gader, men med et lokalt præg og en hyldest til kvarteret, idet Distortion over fem dage holder sin gadefest i henholdsvis indre by, på Nørrebro og på Vesterbro.

Foto: Bastien Vaucher

Siden begyndelsen i 1998 er Distortion vokset markant og havde omkring 3000 besøgende de første år og til sammenligning 130.000 i 2011. Distortion er altså blevet et kæmpe foretagende. Og med alt, der bliver kæmpestort, ender den oprindelige mission tit med at drukne i fællesskål og grillpølser, og en intention, der skylles ned med et par fadbamser. I takt med at festivalen voksede sig større og større, voksede også skraldebunkerne og utilfredsheden med disse proportionalt med de festglade unges indtog i gaderne.

Arrangørerne vågnede efter Distortion 2011 op til ikke bare massive bunker af skrald, men lige så massivt mange avisspalter af kritik. Det var ikke nyt for Distortion at opleve kritik. Bagmanden Thomas Fleurquin er tidligere blevet kritiseret for blandt andet at have rod i økonomien og for at låne af kassen med de offentlige tilskud. Men i 2011 var det ikke kun medierne og journalisterne,

der langede ud efter Distortion, det var også naboerne og beboerne i de kvarterer, som Distortion ellers havde sat sig for at hylde. Med overskrifter som "Jytte på 67 ryddede selv op efter Distortion"¹³, "Kampagner mod affald er vejen frem"¹⁴ og "Skraldemand: "Affald har en helt særlig aroma"¹⁵ blev Distortion beskyldt for ikke at tage hensyn til beboerne og byen og for ikke at tage ansvaret på sig. Et mantra, der lyder "Distortion – committed to make you lose control" og beboere, der forventede, at gaderne efter nattens fester ikke måtte se ud som andet end en almindelig tirsdagsmorgen i kvarteret, er to svære ting at forene.

Thomas Fleurquin kommenterede med vanligt gallisk temperament og hurtige udmeldinger kritikken og udtalte, at nu måtte Distortion finde ind til kernen igen og til det oprindelige fokus på klublivet og på de skæve kunstprojekter¹⁶. Men med det ukontrollable som princip og med et tungt apparat, der afspærrer bydele og stiller kæmpe scener op, og ikke mindst en bunke af mennesker, der allerede ser Distortion som én stor gadefest, har den oprindelige intention tilsyneladende været svær at bevare som fokus.

I 2012 har styringen af Distortion været anderledes. Kritikken er taget til efterretning og er blevet tydeliggjort meget eksplicit fra arrangørernes side. Center for Renhold blev hyret til at gøre gaderne farbare igen, et gadearmbånd til 100 kr., som deltagerne frivilligt kunne købe, støttede udgifterne til rengøring, og på Distortions Facebook-side blev der hver morgen lagt billeder ud af de øde og fuldstændigt fejede gader. Selvom Distortion er blevet rost for håndteringen i år, ændrer det ikke på det faktum, at det altså stadig var antallet af toiletvogne, skraldesække og folk som Jytte, der i år ikke selv behøvede at rydde op, som har været den bærende historie om Distortion. Fokus har altså i høj grad handlet om brugen af byens rum i forhold til affald og vejafspærringer og knap så meget om indholdet.

Arrangørerne ville i 2011 mange ting med festivalen: de ville både være for børn og for pensionister, de ville hylde det skæve, det som bryder barrierer, de hylkede kunsten, byen, lokalkvarteret, Københavns gader, klub-kulturen og ikke mindst det hyggelige. Og det er ikke så lille en mission at have. En cutting-edge natklubfestival kan være svær at forene med børne-distortion og rock n' roll

¹³ Peitersen, *Politiken*, 3. juni 2011.

¹⁴ *Information*, 3. Juni 2011.

¹⁵ Giebner, *Politiken*, 4. Juni 2011.

¹⁶ Thorsen, *Politiken*, d. 16. August 2011.

fra, da farfar var ung. Distortion blev i takt med den overvældende interesse efterhånden et eksempel på, at når ”Just add culture and stir” bruges som princippet for en event, bliver der hvirvlet så meget rundt, at fokus mistes.

Et af de kendte Distortion-arrangementer, som sidst fandt sted i 2011, var ”Live Mixtape”, hvor livekoncerter flere forskellige steder rundt om i byen afløste hinanden. Arrangørerne ønskede, at den største attraktion skulle være gaden som helhed. Og hverken én bestemt koncert, én bestemt event eller noget helt tredje. Gaden var festen. Og måske er det netop der, Distortion skal finde sit fokus, når de fem dage om året ruller gennem byen: Den feststemte og fyldte gade, der hylder den feststemte og fyldte gade.

Foto: Sarah Buthman

Kreative kræfter og campingvogne

Hvor Distortion foregår i det meste af byen med udstikkere til et par lokalkvarterer, er Trailerpark Festival afgrænset til området ved skateparken på Enghavevej på Vesterbro. Copenhagen Skatepark var tidligere et maleværksted for Københavns Sporvogne, men er et af eksemplerne på udnyttelse af allerede eksisterende bygninger til kreative formål. Skateparken ligger ved siden af Enghave Station, et af de områder på Vesterbro/Kongens Enghave, som er knap så populært og knap så hypet som Istedgade og dets sidegader. En sælger af en lejlighed i området omkring Enghave Station beskrev sin bolig nogen-

lunde sådan her i boligannoncen: “Lejligheden ligger ved den store parkeringsplads lige ved Enghave Station. Det område, der på en god dag ligner noget fra 1980’ernes Østberlin ... i regnvejr”.

Trailerpark Festival har i modsætning til Distortion en meget mere afgrænset målgruppe og befinder sig også i en helt anden målestok med ca. 10.000 besøgende. Trailerpark Festival er arrangeret af ArtRebels, et netværk af kunstnere, musikere, filmfolk, designere og andre kreative aktører. Visionen for ArtRebels er at skabe rammer for radikale udtryksmuligheder og at skabe, promovere og støtte kreative projekter, hele tiden med udgangspunkt i en social ansvarlighed. Og så står de altså blandt andet også bag festivalen Trailerpark. En festival med et fokus på kunst og på musik – og campingvogne.

Foto: Kenneth Nguyen

Ved skateparken på Enghavevej havde man opstillet campingvogne. En fungerede som et minidiskotek, man kunne sætte sin iPod til. En anden af campingvognene var klædt i pels og indbød til hygge. Altså den hygge, som mange måske har haft svært ved at finde på Distortion. Der var små teateroptrædener og performances og så selvfølgelig musikscenerne. Anmeldelsen i *Politiken* af festivalen var lettere lunken, men festivalen blev samtidig kaldt en “sympatisk byfestival” og fik cadeau for, at det, som Trailerpark kan, er at “være skæv og

sjov uden på noget tidspunkt at miste kærligheden til musikken”.¹⁷

Der må altså været et indhold, og at man fra arrangørernes side vil noget og ligeså vigtigt også formår at holde fokus. Hvor Distortion var en gadefest, som ville det hele, var Trailerpark en festival med et specifikt fokus. Det var et mindre arrangement, der havde fundet velegnede lokaler et andet sted end lige præcis indre Vesterbro. Lokaler, som både rent praktisk opfyldte festivalens behov, og også stemte overens med festivalens idé om det kreative og skæve og således lagde sig op ad ideen om at udnytte byens rum til nye formål – som Copenhagen Skatepark også selv havde gjort, da sporvogne på standby afløstes af skateboards i frit fald.

Distortion er et stort maskineri, der ikke sådan er til at stoppe, og som utilfredse beboere må leve med. Trailerpark Festival havde bevillingen i orden, men blev alligevel stoppet af naboerne til baggården, som havde klaget over larmen.

Når vi bruger byens uderum i så massiv en grad, som vi gør i dag, vil de forskellige ønsker til byen og dens funktion støde sammen. Og det offentlige rum bliver i højere grad infiltreret af det private rum, lige så vel som det private rum konstant mindes om det offentlige rum og det markante udendørsliv.

Ro, renlighed og regelmæssighed

Et læserbrev i den lokale avis på Vesterbro startede i 2005 stor debat blandt beboerne. Det før så belastede Halmtorv var blevet shinet op, og fortovet blev – i hvert fald om dagen – anvendt til de siddende cafégæster. I det hele taget var det meningen, at pladsen skulle tiltrække et andet publikum end hidtil, hvor Halmtorvet var et sted, man helst ikke skulle bevæge sig hen om aftenen, hvis man intet ærinde havde der, og et sted, som selv beboere i små vestjyske byer kendte til. Med nye rekreative grønne områder, bænke og boldbaner var det hensigten, at området også skulle tiltrække middelklassen, børnefamilierne, de unge og andre, der kunne bidrage positivt til området.

Men en søvnløs far, en udendørs koncert og et hidsigt tastatur tydeliggjorde en splid omkring ejerskabet af det offentlige rum, og hvem der egentlig har mest ret til det. Faderen klagede i et læserbrev over den larm, som lød fra Halmtorvet på grund af en udendørs koncert, en koncert, der umuliggjorde projekt-barn-skal-sove. Det vrede læserbrev og klagen over larmen udløste

¹⁷ Politiken, 1. August, 2011.

imidlertid ikke den opbakning, han sikkert havde forventet. I stedet lagde det kimen til en diskussion, der kom til at dreje sig om, hvorvidt byen er for dem, der lever om natten eller dem, der sover i stedet, og om hvorvidt forstadslivet og ligusterhækken havde afløst brostenene og metropolens kendetegn. Og det tydeliggjorde opdelingen mellem de forskellige beboere i byen, og den ændring, som byrummet pludselig oplevede inden for en relativt kort årrække.

Eksemplet viser, hvordan diskursen for Vesterbro har ændret sig. Det viser, hvordan meningene støder sammen, når et område netop får de beboere, man ønsker at tiltrække gennem byfornyelse og kulturtiltag, men samtidig er et område med en historie, der er væsensforskellig fra den nye fortælling, man forsøger at bygge op. Og det viser også, at selvsamme beboere, som ønsker grønne områder, legepladser og kulturoplevelser en masse, altså også modsiger disse ønsker med en trang til ro, renlighed og regelmæssighed.

Netop vores trang til at fylde kulturoplevelser ind i hverdagen kan kollidere med vores trang til, at tingene skal fungere: Busserne skal helst køre til tiden, gaderne skal være til at komme igennem – også med en barnevogn, og vejen ned til bageren søndag morgen skal være farbar og ikke flyde med knuste flasker, fadølskrus og udsmattede pizzabakker. Vesterbro fik altså sine børnefamilier og sine grønne gårde, renoverede udendørsområder og nye kulturoplevelser. Men med disse også nogle nye problemer, som ikke havde været nødvendige at diskutere før.

Når et område forsøges omformet, må det stadigvæk være med udgangspunkt i de beboere, der nu engang bor der. Samtidig skal der også tages hensyn til de sjove, vidtrækkende og engagerede ønsker, lige så vel som anerkendes, at beboerne også ønsker en hverdag, der fungerer uden alt for meget ekstra besvær, også selvom det ikke er det, der er det mest populære at sige, eller det der råbes højest om – undtagen selvfølgelig dengang i lokalbladet.

Metropol eller provins?

Ali Madanipour er professor i Urban Design ved University of Newcastle og har undersøgt forholdet mellem private og offentlige sfærer. Det urbane rum er nemlig ikke blot delt op i kun en offentlig og en privat sfære. Det urbane lokal-kvarter er også hjem for diverse undergrupperinger – undergrupperinger, der er baseret på socio-økonomiske og kulturelle mønstre. Her finder forskellige sociale grupper, etniske grupper og kulturelle grupper og andre undergrupperinger deres eget rum.

Byen har været lig med anonymitet og individualisme. Men inden for byplanlægningen har det generelle hovedfokus ifølge Madanipours undersøgelser været at skabe social integration i stedet for anonymitet og individualisme. Der er sket en forskydning i forhold til, hvad beboerne ønsker, at en by skal rumme. De ønsker minder i højere grad om et provinsliv i byen med trygge, små enklaver. Ønsker, som er blevet langt mere udtalte i dag, og hvor undergrupperingerne nemt kan blive overset. Om det er byplanlægningen, som har fokuseret på den sociale integration, der har skabt efterspørgslen, eller efterspørgslen, der har påvirket den type byplanlægning er dog svært at sige.

Urbaniteten medfører ifølge Madanipour, at en bys beboere ikke længere er bundet af traditionen og dens koder for adfærd eller sociale hierarkier. Det betyder, at storbymennesket konstant bærer en form for maske for at kunne manøvrere i storbyens ustabilitet og konstante skift og for at kunne balancere mellem offentlige og private sfærer, mellem det skjulte og det eksponerede. Og dette er kun muligt, hvis grænserne opretholdes.

En måde at opretholde grænserne på er netop ved at skabe urbane lokalkvarterer, der med tydelige grænser skaber små samfund. Det er mikrourbanisme, hvori der altså i mindre målestok skabes et kvarter og en mindre version af en by. Heri spiller de offentlige rum en stor rolle som medskabere af en sammenhængende social og fysisk struktur med forbilledet i fortidens små byer og tilhørende lokale torve og pladser. Og samtidig er nogle af de sociale handlinger, der før fandt sted i hjemmet, nu blevet en del af det offentlige rum, som for eksempel private samtaler og sociale møder. Der skabes altså både markante, offentlige og åbne pladser og også en assimilering af hjemmets privathed og lokale forankring i ét område.

Den urbane landsby

Sådanne steder, hvor det urbane og det lokale indgår i en hybridform kaldes også for en 'urban village', en urban landsby.

Den urbane landsby karakteriseres ved, at den bruges på mange forskellige måder og har et utal af forskellige anvendelsesmuligheder: shopping, fritidsaktiviteter, faciliteter til fælles brug, samt forskellige boformer. Alt skal helst være inden for en afstand, der ikke nødvendiggør bil eller andre transportmidler og inden for umiddelbar rækkevidde, ligesom i shoppingcentret, hvor alt også er inden for rækkevidde og samlet på ét sted. Derudover vil der være en markant lokal forankring og en stærk beboerinvolvering oftest af resourcestærke beboere. Kvarteret må have et centrum og en afgrænsning, en blanding af aktiviteter, der foregår i området, en gadestruktur (i modsætning til mange amerikanske forstæder, hvor hovedveje dominerer), og en opmærksomhed omkring offentlige rum. Det kunne også være, at der i en meget mindre målestok skabes fælles steder eller områder, hvor folk kan mødes. Dette kan blandt andet gøres ved, at der planlægges legepladser, opstilles bænke, og at der i det hele taget tages højde for, at der nødvendigvis må være rum i kvarteret, som er fælles og til fri afbenyttelse. Ligesom på Sønder Boulevard, hvor en midterrabat på boulevarden har fået plantet træer og blomster, har fået basketball-bane, bordtennisbord og masser af bænke og siddepladser. Midterrabatten fungerede nærmest som et mellemrum mellem to kørebaner før, men er nu udnyttet til at rumme et udendørs byliv.

I forbindelse med byfornyelsen på Vesterbro, hvor huslejen steg, og mange små lejligheder blev slået sammen til større familievenlige lejligheder, fandt en forstadsliggørelse sted. Mange af byens urbanitetstræk er forsvundet, og flere urbane landsby-træk har fundet vej til storbykvarteret, som det sås med den søvnløse far. Når vi har så mange forståelser af begreberne 'byen' og 'kultur' og 'planlægning', vil det nødvendigvis skabe spænding – for eksempel når de udendørs arrangementer kolliderer med det private rum.

Erik Clausen, en hoppeborg og en hundelufferplads

På Vesterbro bliver der hver sommer afholdt flere arrangementer, der tager direkte udgangspunkt i kvarteret og med enten gaden eller Vesterbro som hovedtema. Og det blev der også i sommeren 2011. De to store gadefester, som er

tilbagevendende begivenheder på Vesterbro, var Saxogades gadefest og Skydebanegades gadefest, to gader fra hinanden, to uger imellem og en verden til forskel. For de to gader opsummerer både det gamle og det nye Vesterbro.

Saxogades gadefest var arrangeret af Sidegaden, et socialt beskæftigelses- og frivilligprojekt på Vesterbro med base i Saxogade, og i Skydebanegade var det den store andelsboligforening, der stod for arrangementet og sørgede for hoppeborgen og indianerteltet. Begge gadefester havde indslag af enten nuværende, inkarnerede Vesterbro-beboere som Erik Clausen, eller tidligere inkarnerede beboere, som Peter Belli. En gadefest fordrer nødvendigvis en lokal forankring og udspringer af en følelse af tilhørsforhold. Samtidig er festerne åbne for andre af beboerne. Selvom gadefesterne ikke nødvendigvis kun var for den enkelte gades beboere, så var de i høj grad lokale Vesterbro-events. Hvor Saxogades gadefest udsprang af et socialt projekt, udsprang Skydebanegades af et overskud og en børnerigdom i en gade, hvor der jævnligt afholdes arrangementer for børn.

Et andet lokalt arrangement, der også var forankret i Vesterbro som bydel var, som den rettelig hed, Vesterbro Lokalstival – en lokal ”endags-Festival, hvor alle, der elsker Vesterbro, elsker en vesterbroer, er vesterbroer, har været eller gerne vil være vesterbroer – er velkomne!”¹⁸.

Vesterbro Lokalstival blev afholdt den første weekend i september på Otto Krabbes plads og afsluttede sommerens mange fester, gadefester og festivaler. Otto Krabbes plads er bedst kendt for at være hundelufferplads, hvor der foregår indbyrdes udveksling af hundetips og mellem narkohandlerne indbyrdes udveksling af stoffer. Her blev den hedengangne café Hackenbusch, som før lå på Vesterbrogade, genskabt for en dag i et af de opstillede telte. Denne festival fokuserede netop på det at være Vesterbroer og havde således ikke fokus kun på musikken, kunsten eller det at ville formidle ny musik eller ny eksperimenterende kunst. Det var en lokal festival, der samledes omkring emnet at have et forhold til Vesterbro. I Vesterbro Bladet blev der udskrevet en skriv konkurrence i forbindelse med festivalen. Emnet var ... Vesterbro, og vinderteksten ville blive læst op af konferencier på festivalen – og Vesterbroer – Ken Vedsegaard. Den vindende tekst handlede om at bo midt i en omskiftelig bydel, hvor fokus hele tiden ændrer sig, og hvor bydelen skiftevis udråbes som trendy eller yt, og hvordan forfatteren sammen med mange andre egentlig bare har boet midt i al den omskiftelighed, uden at gøre hverken fra eller til.

¹⁸ Fra Lokalstivals Facebook-profil: <http://www.facebook.com/group.php?gid=137523856273788>

En lukket fest

Ifølge Madanipour kan den høje grad af fokus på lokalområdet og i dette tilfælde en tydelig afgrænsning fra resten af København have den uheldige effekt, at det skaber et uklart forhold til storbyen uden om lokalkvarteret. For er man en del af København eller er man en by for sig selv, sin egen enklave? Der kan også ligge for mange restriktioner og forventninger om engagement i lokalmiljøet, som i virkeligheden ikke spiller sammen med en forestilling om metropolis, globalisme, urbanitet og anonymitet. Det vil sige, at den urbane landsby også kan afskrække folk, der ønsker at bo i storbyen og ikke i en enklave og et fællesforankret lokalkvarter. Den tydelige markering af den lokale forankring *kan* altså også give bagslag. For måske har folk bosat sig i byen, så de ikke behøver at forholde sig til fællesspisning og arbejdsdage for at male legehuset. Med færre og færre lejeboliger og flere andelsboligforeninger og ejerforeninger fordres der dog et vist engagement. Om ikke andet kan det også kræve meget energi at forsøge at undgå fællesspisningen og de ekstraordinære generalforsamlinger.

Lokalområderne fungerer som en medvirkende faktor i forhold til at reducere opdelingen af offentlige og private sfærer, fordi de delvist privatiserer dele af det offentlige rum og skaber et defineret område, hvor beboerne kan føle kontrol, men også hvor ikke-beboerne kan føle sig uden for fællesskabet. Lokalkvarteret er på den måde skabt til at udvide og forlænge den private sfære til en større del af byen.

Men lokalområdet fungerer også som en mekanisme, hvor gruppen er individet overlegent. Når man definerer et bestemt område af byen, hvor det sociale møde finder sted inden for en afgrænset gruppe, vil muligheden for privathed være overvåget af gruppen. Mikrourbanisme og urbane miljøer i mindre og lokal målestok er altså ifølge Madanipour vigtige for at skabe lokal forankring og fælles identitet, men det er en lokal forankring, som også kan resultere i udelukkelse af andre fra fællesskabet, og det vil være med et fokus på gruppen og ikke individet, hvorfor individet nemt kan komme til at træde uden for gruppen.

Lokalområder kan altså også udvikle sig til at blive ekskluderende steder inden for selve fællesskabet, hvor en overordnet og dominerende gruppes konsensus bremser for andres ønsker og dermed umuliggør forhandlinger om et fælles ståsted, og hvor også individet overses. Lige så vel som et samfund kan lukke sig om sig selv og ekskludere andre fra fællesskabet, kan også folk inden for samfundet tvinges til at indordne sig i den fælles konsensus. Når et

område er domineret af én overordnet gruppe, vil det være den gruppe, der sætter dagsordenen, og det vil oftest være deres ønsker, som indfries. Det vil sige, at på Vesterbro vil det med stor sandsynlighed være de veluddannede par med børn, der dominerer byrummet.

I artiklen “2900 Vesterbro” er det da også den holdning, der gives udtryk for, når det understreges, at også de unge og barnløse måske kunne have lyst til at benytte de nye, grønne og byfornyede gårde – også selvom det bliver efter kl. 20, hvor mange af børnefamilierne ellers kræver ro.

At planlægge det uplanlagte

Kulturplanlægning og byplanlægning hænger sammen, og begrebet ‘kreative byer’ har været et af kernebegreberne i en lang periode. For vi planlægger byen med kultur. Men kan man overhovedet planlægge en by?

I 2007 lancerede Københavns Internationale Teater den ny biennale, *Metropolis 2007-17* og udgav i den forbindelse bogen *Changing Metropolis*. Biennalen i 2011 tog udgangspunkt i byudvikling og forsøgte at udvide begrebet til ikke blot at handle om bybranding, den kreative klasse og ikonbyggerier. Det handler derimod om sammenhængen mellem kunst, kultur og byudvikling som det grundlæggende for en ny måde at tænke byudvikling på. Hvert andet år i de lige år vil *Metropolis Laboratory* et udviklingslaboratorium med foredrag, seminarer og workshops finde sted, og i de ulige år vil en festival fylde byen med performances, udstillinger og events. Dette projekt foregik i hele København i 2011 og var altså en by-begivenhed mere end en lokalbegivenhed.

Folkene bag festivalen ser gerne, at vi bevæger os væk fra byplanlægningstanken forstået som et løsrevet projekt og en rent funktionel øvelse, og at vi derimod fokuserer på byskabelse frem for byplanlægning. For vi skal ikke planlægge en by, vi skal skabe den. Byen skal altså ses som en helhed, hvori der foregår et samspil mellem en bys ‘software’ og dens ‘hardware’, med andre ord at den følsomme side af byen, dens liv og sjæl, spiller sammen med bygningerne, vejene og de eksisterende strukturer. Men det er ikke noget, man kan teoretisere over, det er noget, som må afprøves i praksis. Det er kun de bærende ideer, som kan planlægges på forhånd. For byens mange skift gør det svært at planlægge.

Og netop for meget planlægning kan give bagslag, for man risikerer, at få det, man har planlagt. For eksempel når man ønsker at tiltrække en bestemt

gruppe til en by eller et område, og den pågældende gruppe ender med også at blive den dominerende gruppe, og den der fremover planlægges for og den, hvis ønsker opfyldes. Det inkluderende aspekt tabes altså.

Inden for kulturplanlægning er det derfor nødvendigt at skabe forhold for byen forstået som 'software' og ikke kun fokusere på infrastrukturen og bygningerne og den fysiske determinisme, det medfører. Og her kan netop festivaler og events, lommeparker og midlertidige rum være en del af softwaren. Til gengæld må festivalerne ikke kun bruges som værktøj for at give turisterne og byens beboere "indtryk af at de befinder sig i en oplevelsesmetropol"¹⁹. Kultur alene for at tiltrække bestemte befolkningsgrupper og for at positionere sig i forhold til nabokommuner og nabokvarterer kan ende med at give bagslag, når de nuværende beboere ikke tænkes med i planlægningen. Og når der heller ikke tages højde for, at der også inden for samme gruppe ligger ønsker, der i udgangspunktet ikke nødvendigvis korresponderer med hinanden.

Faren ved en meget struktureret og fastlagt byplanlægning bliver meget nemt, at et kulturprojekt kan komme til at isolere sig fra byen. For eksempel bruges Bilbao ofte som et eksempel på, hvordan et ikonbyggeri har tiltrukket turister og givet Bilbao et helt andet ry, end det havde hidtil. Det vil sige, at det i langt de fleste tilfælde bruges som det positive eksempel, hvor kultur har været katalysator for vækst. Men Guggenheim-museet havde som udgangspunkt ikke nogen egentlig forbindelse med Bilbao – andet end placeringen. Der var ikke en specifik fortælling om Bilbao tilknyttet. Det var et løsrevet projekt, som lige så godt kunne have ligget i en hvilken som helst anden storby, for hverken området eller beboerne var tænkt med ind i projektet. Der har altså som udgangspunkt ikke været sammenhæng mellem museet og området, det blev placeret i. Til gengæld vil et sådant løft til byen kunne bringe andre initiativer med sig, som netop tager udgangspunkt i byen, og som nemmere vil finde fodfæste, fordi en stor kulturinstitution allerede har banet vejen.

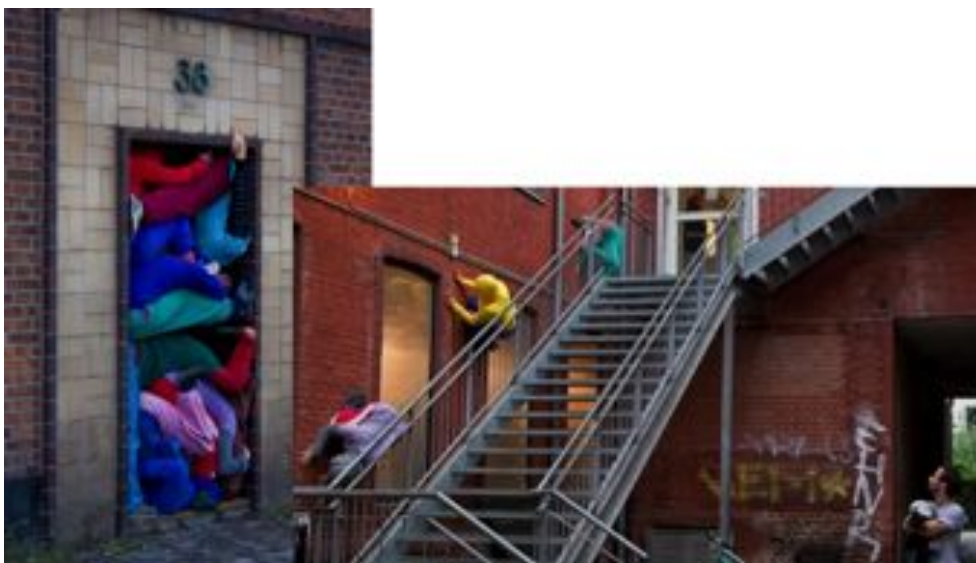
Byen som mellemrum, som pause og midlertidigt rum

Et af arrangementerne under Metropolis 2011 var værket BODIES IN URBAN SPACES, hvor en gruppe performere kilede sig ind i de helt konkrete sprækker i byen, satte sig fast i murværker og skabte fantasifulde strukturer på trapper.

¹⁹ Kulturstrategi 2009-2011, s. 15.

Det handlede om at finde de steder i byrummet, som vi aldrig ser, og sjældent bruger til andet end at køre igennem eller gå forbi: opholdet mellem to telefonbokse, rummet bagved en parkeringsbillet-automat, døråbninger, trappe- nedgange og andre ubrugte steder i byen, selv mellemrummene i en metaltelefonmast.

Dette var altså en af de mere flygtige oplevelser, men "flygtig" forstået på den måde, at det ikke nødvendigvis er puttet ind i en institution eller stor institutionel ramme. Det var et af de arrangementer, der lige pludselig rullede ind over byen, eksperimenterede og derefter forsvandt igen. I modsætning til Distortion, der fyldte gadebilledet med hele sit massive apparat. Men med en performance som BODIES IN URBAN SPACES tages der netop udgangspunkt i byens rum. Der er ingen rekvisitter ud over menneskene, som forsvinder igen. Hænderne er lige så flygtig i praksis, som den er markant i sin betydning, hvor publikummet, som overværede eventen, højst sandsynligt vil lægge mærke til lige præcis dét mellemrum mellem de to telefonbokse næste gang, de kører forbi. På den måde får mellemrummene og sprækkerne en rolle og en betydning, de bliver rent faktisk til steder, hvor de før blot var mellemrum, ingenmandsland og gråzoner.

Fotos: Thomas Seest, KIT/Metropolis

Arrangementsformater som BODIES IN URBAN SPACES tager udgangspunkt i byens rum, men gør det uden den fastforankrede lokale identitetsforstærker. Eventen definerede ikke stedet som noget bestemt og definerede altså heller

ikke, hvad det ikke var. Men det tog stadig udgangspunkt i det konkrete rum. Det vil sige, at der til en sådan performance ikke ekskluderes, men derimod inkluderes, når publikummet kan følge de 'menneskelige mellemrum' gennem byens gader.

Verdens rareste kiosk

Byrummet og udendørslivet er i fokus. Og gaderne er i den grad blevet åbnet op for oplevelser. Ind i mellem findes der små initiativer, som er forankret i lokalkvarteret og har en fortælling om kvarteret, men som ikke nødvendigvis kun inviterer folk, der har et forhold til Vesterbro, og som heller ikke har et helt festivalmaskineri i ryggen.

På Sønder Boulevard ligger KIHOSKH med mottoet: "måske verdens rareste kiosk". Uden for kiosken er opstillet borde og bænke, hvor man gerne må spise takeaway-mad købt fra nogle af nabo-biksene eller drikke sin kaffe i det lyserøde papkrus. Med en grøn retro-varevogn kører folkene bag KIHOSKH ud til forskellige arrangementer og sælger kaffe fra vognen, eller de lejer den ud til firmafester, bryllupper mm. Kiosken er også igangsætter af forskellige aktiviteter, såsom bordtennisturneringer, filmaftener og foredrag i området.

I 2010 udkom bogen *Båv*, som var et bidrag til fortællingen om Vesterbro. Bogen blev udgivet af Byens Forlag – også et Vesterbro-foretagende og i en lang

periode med kontor på kvarterets caféer og kaffebarer. Bogen bestod af bidrag fra folk, som har eller har haft deres gang på Vesterbro, og som var kunder af KIHOSKH. Og KIHOSKH er et sted, der netop overrasker, er lidt skævt, er igang-sætter af initiativer og er et upoleret sted. De sælger almindelige kiosk-varer og ekstraordinære ting. De er en blanding af noget meget afslappet og noget feinschmecker, et mix af et kvarterfænomen, forankret på Vesterbro, og noget internationalt med en umiskendelig blanding af kaffe, fransk bagværk og graphic novels.

... Det bruser af Fodtrin

Ligesom store, dyre satsninger og ikonbyggerier kan være fuldstændigt løsrivet fra byen, de befinder sig i, så kan små pusterum og private initiativer skabe liv og sammenhæng i et område. På Vesterbro er der hverken bygget nyt kulturhus eller bibliotek, som det ellers ses i mange andre kvarterer. Fritidskulturen og oplevelseskulturen er rykket udenfor, og gaden er nu et essentielt sted i forhold til kulturoplevelserne i storbykvarteret.

Emil Bønnelycke skrev i 1918 om Vesterbrogade: "Det kalder og smiler fra hvide Markiser / der blafrer som Sejl for en ellevild Blæst / Det bruser af Fodtrin paa Fortovets Fliser /og Gaden faar farve af Foraar og Fest."²⁰ Og Københavns Kommune følger trop her knap 100 år senere, om end knap så poetisk, med udgivelsen *Flere går mere – Fodgængerstrategi*. En hel udgivelse helliget de gående som et af målene under bylivsudspillet *Metropol for mennesker*. Fortovet, fodgængerens, torvet, gaden og pladserne er blevet helt centrale begreber i kulturplanlægningspolitikken. Og gadehjørnet er ikke længere et sted, hvor vi blot "forsumper i pop".

²⁰ Fra Emil Bønnelycke, "Vesterbrogade" i *Festerne*, s. 134.

Litteraturliste:

Trine Bille, *The Nordic approach to the Experience Economy – does it make sense?*
Copenhagen Business School, København, 2010.

Emil Bønnelycke, *Festerne*
J. L. Lybeckers Forlag, København, 1918.

Frauke Giebner, "Skraldemand: Affald har en helt særlig aroma", i *Politiken*, d. 4. juni 2011.

Ole Hansen, "Trendy eller yt?" i *Vesterbro Bladet*, den 21. September, 2011, s. 10.

Rikke Finland, *Kultur til kvarteret – balancegangen mellem oplevelsesøkonomi, kulturbe- greber og nærdemokrati i Kvarterhuset*. Speciale, Københavns Universitet, København, 2010.

Claus Syberg Henriksen, *Den sociale status og udvikling på Indre Vesterbro for CASA*, København, 2002.

Peter Christensen Teilmann, *Kulturliv – institutioner, praksis, formidling*, Forlaget Sam- fundslitteratur, København, 2010.

"Kampagner mod affald er vejen frem" i *Information*, 3. Juni 2011.

Michael Jannerup (red.) m.fl., *Kulturministeriet 1961-2011*
Kulturministeriets jubilæumsmagasin, Kulturministeriet, København, 2011.

Pernille Jensen, "Det store musikalske sus kom aldrig på campingpladsen" i *Politiken*, 1. August, 2011.

Kongens Enghave Lokaludvalg, Vesterbro Lokaludvalg og Center for Byudvikling, Øko- nomiforvaltningen, Københavns Kommune, *Bydelsplan for Vesterbro/Kongens Enghave 2010*
København, 2010.

Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, *Metropol for mennesker*
København, 2009.

Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen, *Kulturstrategi 2009-2011*
København, 2009.

Københavns Kommune *Tag parken i lommen*
København, 2009.

Flemming Lundgreen-Nielsen, *København læst og påskrevet*
Museum Tusulanums Forlag, Københavns Universitet, København, 1997.

Ali Madanipour, *Public and Private Spaces of the City*

Routledge, London, New York, 2003.

Steen Grove Møller (red.) m.fl., *Vesterbro*
Den Sociale Enhed, Byfornyelsescenteret, Valdemarsgade, Vesterbro, København,
1999.

Christian Pagh, Ida Vesterdal (red.), *Changing Metropolis*
VIA Design, København, 2008.

Nina Peitersen, "Jytte på 67 rydder selv op efter Distortion" i *Politiken*, d. 3. Juni 2011.

Steen Eiler Rasmussen, *København*
Gads Forlag, København, 1994.

Dorte Skot-Hansen, *Byen som scene – kultur og byplanlægning i oplevelsessamfundet*
Bibliotekarforbundet, Forbundet for informationsspecialister og kulturformidlere, Frederiksberg, 2007.

Pernille Stensgaard, "2900 Vesterbro" i *Weekendavisen*, nr. 9, 2.-8. marts, 2007, s. 1.
Pernille Stensgaard, *København: folk og kvarterer*
3. Udgave, Gyldendal, København, 2005.

Deborah Stevenson, " "CIVIC GOLD" RUSH – Cultural planning and the politics of the Third Way"
i *International Journal of Cultural Policy*, s. 119-131, vol. 10, nr. 1, 2004.

Andreas Thorsen, "Gadefesten Distortion skal »ud af sit skjul inde i druk og techno«" i *Politiken*, interview med Thomas Fleurquin, den 16. August, 2011.

Hjemmeside for Distortion:

<http://cphdistortion.dk/>

Herunder hjemmesider for Distortion i årene 2000 - 2011

Hjemmeside for Metropolis:

<http://www.kit.dk/2011/METROPOLIS.html>

Hjemmeside for Trailerpark Festival:

<http://www.trailerparkfestival.com/>

Lokalstivals Facebookprofil:

<http://www.facebook.com/group.php?gid=137523856273788>

Hjemmeside for KIHOSKH:

<http://kihoskh.dk/>

Vesterbro Lokalhistoriske Arkiv og Forening